

UvA Kringen Andragologie en Economie

Globalisering en onderwijs

Hoe onze studenten voor te bereiden op 2030?

Middagsymposium UvA
20 april 2016 13.30 - 17.00 uur

Met Sjoerd Beugelsdijk, Gert Jan Hofstede, Huib de Jong,
Susana Menéndez, Stefan Mol, Pauline Vromans, Huib Wursten
en Freddy Weima, o.l.v. Wout Buitelaar

- Voorbereiden van studenten op de internationalisering van werk en samenleving
- Hoger onderwijs in een globaliserende wereld
- Versterken van het interculturele element

Internationalisering onderwijs

Er is toenemende belangstelling voor internationalisering van het onderwijs in Nederland. Vaak gaat de energie echter uit naar het organiseren van uitwisselingsprogramma's met buitenlandse onderwijsinstellingen en het tellen van het aantal buitenlandse studenten in het eigen onderwijsinstituut.

Behoefte aan goed raamwerk

Onderzoek heeft uitgewezen dat dit niet de gehele lading dekt van wat internationalisering is. Er bestaat kennis en inzicht over diverse aspecten van internationalisering, maar er is dringend behoefte aan een leidend principe om activiteiten op het gebied van internationalisering te richten. Het is nodig om studenten een raamwerk aan te bieden dat hen in staat stelt te begrijpen wat ze zien en meemaken en dat hen daardoor toerust met kennis en vaardigheden om interacties aan te gaan met mensen uit andere culturen.

Diversiteit

In vele initiatieven vanuit het onderwijs wordt gewerkt aan begrip van culturele verschillen en acceptatie van diversiteit. Het is een niet meer te vermijden thema binnen organisaties. De verschillen gedetailleerd benoemen ligt gevoelig en kan het gevaar opleveren te worden beschuldigd van stereotypering en zelfs racisme. Daarom wordt vaak gezwegen over de feitelijke inhoud van die verschillen en neemt een gesprek erover eerder de vorm aan van anekdotische en emotionele verhalen. Om het

leerproces beter te laten verlopen is er een behoefte aan het creëren van een leidend principe voor internationale activiteiten binnen het onderwijs.

Bij het huidige veelvoud aan initiatieven in het onderwijsveld bestaat het gevaar dat ieder apart van elkaar het wiel aan het uitvinden is. Dit symposium wil laten zien dat er op dit terrein empirisch opgebouwde kennis bestaat, om deze vervolgens met elkaar te delen en hierop verder te bouwen.

Op basis van bestaande kennis kan worden aangetoond dat er naast globale thema's en trends op het niveau van de natie staat grote verschillen in waarden zijn die leiden tot verschillen in hoe men met elkaar omgaat en hoe democratie wordt vormgegeven. Verschillen in waarden leiden tot verschillen in instituties, beleidsbenaderingen en systemen. Die waarden bepalen uiteindelijk ook hoe in de diverse culturen gekeken wordt naar de functie en doelstellingen van onderwijs.

Kennis over de verschillen maakt inzichtelijk waarom het moeilijk is zogenaamde 'best practices' van het ene cultuursysteem simpelweg over te plaatsen naar het andere. Zelfs de benadering van 'best practices' is cultureel bepaald. Regelmatig wordt verwezen naar het onderwijssysteem in Finland, maar de vraag is of zulke voorbeelden overal kunnen worden overgenomen.

Symposium

Het symposium dient ertoe om het interculturele element in het onderwijs uit werken.

Programma

- 13.00 *Zaal open voor ontvangst/registratie en koffie/thee*
- 13.30 **Opening symposium door dagvoorzitter prof. dr. W.L. (Wout) Buitelaar**
Amsterdam Business School, Faculteit Economie en Bedrijfskunde UvA.
- 13.35 **Visie op 2030**
Introductie prof. dr. mr. Huib de Jong, rector Hogeschool van Amsterdam en lid College van Bestuur Universiteit van Amsterdam/Hogeschool van Amsterdam.
- 14.00 **Culturele relativiteit als essentieel element van internationale onderwijsprogramma's**
Dr. ir. Gert Jan Hofstede, Associate professor Wageningen University.
- 14.25 **Hofstede revisited**
Prof. dr. Sjoerd Beugelsdijk, Rijksuniversiteit Groningen.
Wat betekent het als we internationaal meer met elkaar samenwerken? Bevindingen uit recent onderzoek?
- 14.50 **Zes verschillende manieren om naar de werkelijkheid te kijken: mentale beelden**
Voorbeelden uit de internationale praktijk, o.a. uit discussies rond onderwijsbeleid.
Drs. Huib Wursten, consultant interculturele communicatie ITIM International en onderwijskundige, Kring Andragologie Universiteit van Amsterdam.
- 15.15 *Pauze*
- 15.35 **Basisgedachten voor succesvolle samenwerking met oog op 2030**
Van visie naar realiteit.
Drs. Freddy Weima, directeur EP NUFFIC.
- 16.00 **Zijn onze aannames over interculturele effectiviteit gegrond?**
Dr. Stefan Mol, Universitair Docent, Economie en Bedrijfskunde UvA.
Drs. Pauline Vromans, Promovenda, Faculteit der Management Wetenschappen, Radboud Universiteit.
- 16.30 **Forumgesprek**
Met prof. dr. Sjoerd Beugelsdijk, mevr. dr. Susana Menéndez, lid College van Bestuur Haagse Hogeschool, dr. Stefan Mol, drs. Huib Wursten, drs. Freddy Weima onder leiding van de dagvoorzitter (voornoemd).
- 17.00 *Aperitief*

De inleiders en forumleden

Huib de Jong

Er verandert in dit tijdsgewricht veel in het onderwijs en er verandert ook veel niet. Wat niet verandert is de uitdaging om (jonge) mensen te kwalificeren, te socialiseren en ruimte te geven voor persoonlijke vorming. Daarnaast heeft het onderwijs de afgelopen decennia de standaardfuncties steeds meer teruggebracht tot het formele onderwijsproces en tevens is het onderwijs zowel vermaatschappelijkt als 'geïnstitutionaliseerd'. Vermaatschappelijking brengt met zich mee dat de eisen aan leraren en docenten steeds verder zijn opgeschroefd: sociale vraagstukken staan centraal in de instellingen en de verwachting is dat het onderwijs deze oplost. Door de steeds verdergaande formalisering is het onderwijs echter 'geïnstitutionaliseerd'. Deze 'institutionalisering' is juist een proces van verzelfstandiging en van afzondering van de maatschappelijke praktijken van alledag. Noem het isolement.

Duidelijk wordt dat de doelstellingen van het onderwijs niet gerealiseerd kunnen worden door de veelheid van extra taken en het isolement. We moeten zowel terug naar af als vooruit. Terug naar af door de traditionele doelstellingen van het onderwijs te herijken. Vooruit door die doelstellingen te plaatsen in de (internationale) context van vandaag en morgen. De-institutionalisering en professionalisering zijn daarbij kernbegrippen.

Dit symposium gaat over internationalisering en globalisering en vraagt erom het interculturele element in het onderwijs uit te werken om bewust te worden van de verschillen in mindsets tussen landen ten behoeve van het onderwijs in 2030.

Gert Jan Hofstede

Cultuurverschillen tussen naties omvatten onbewuste waarden die in onze jeugd zijn overgedragen. In internationale politiek, business, communicatie en samenwerking wordt deze culturele relativiteit dikwijls niet herkend. Dominante spelers veronderstellen dat de waardensystemen en theorieën uit hun land universeel zijn, soms met verwoestende resultaten. Bij internationalisering van het onderwijs en bij uitwisselingsprogramma's speelt culturele relativiteit een belangrijke rol.

Hofstede en zijn mede - auteur Minkov onderscheiden op basis van internationaal waardenonderzoek zes onderling onafhankelijke dimensies van nationale culturen waarop zij meer dan 70 landen hebben gescoord.

Sjoerd Beugelsdijk

Hofstede's model is wereldwijd verreweg het meest gebruikte cross-culturele raamwerk bij het analyseren en begrijpen van de invloed van culturele verschillen tussen landen. Een open vraag is in hoeverre zijn model gevoelig is voor globalisering en generatie-effecten. In zijn betoog zal Beugelsdijk aan de hand van recente analyses betogen dat waardenverandering substantieel is, maar dat dit de onderlinge rangschikking van landen nauwelijks beïnvloedt.

Huib Wursten

Op grond van eigen ervaring en die van voorgangers bij het toepassen van Hofstede's dimensies heeft Wursten op basis van combinaties van de dimensies zes 'mentale beelden' gevormd, die beleidsmakers en werkers bij complexe internationale organisaties aanspreken. Deze mentale beelden zal hij toelichten met voorbeelden uit onderwijsbeleid.

Freddy Weima

Internationalisering helpt leerlingen en studenten hun interculturele en internationale competenties te ontwikkelen. Onderwijsinstellingen en EP-Nuffic streven dat beiden na. De afgelopen drie decennia heeft onderwijsinternationalisering een enorme ontwikkeling doorgemaakt, in het hoger, maar ook in het funderend onderwijs. In zijn presentatie zal Freddy Weima stilstaan bij deze ontwikkeling, bij waar we nu staan en bij de vraag waar we naartoe zouden moeten.

Stefan Mol, Pauline Vromans

Stefan Mol en Pauline Vromans zijn vanwege hun multiculturele achtergrond geïnteresseerd geraakt in onderzoek op dit vlak. Aan de hand van enkele onderzoeken (onder middelbare scholieren, studenten, en expatriates) zullen zij een aantal assumpties aan de kaak stellen die de ontwikkeling van multiculturele effectiviteit in de weg kunnen staan. Een belangrijk deel van deze presentatie zal

gaan over een onderzoek dat Pauline uitvoerde in één van Stefans cursussen. Cross-cultural management vakken op universiteits niveau zijn vaak theoretisch van aard waarbij er minder aandacht is voor vaardigheden rondom interculturele competentie. Dit terwijl het effectief kunnen handelen in interculturele situaties steeds belangrijker wordt voor studenten om later succesvol te kunnen zijn op de arbeidsmarkt. Om deze reden hebben wij aan het vak Cross-cultural management op de UvA een *blended learning tool* toegevoegd. Door kritische incidenten te analyseren en daarmee kennis over culturele waarden en het reflecteren op eigen culturele waarden en aannames te stimuleren, trachten wij de interculturele competentie van studenten te vergroten. De resultaten van het onderzoek naar de effectiviteit van deze methode zullen besproken worden, alsmede de inzichten die we hierbij hebben opgedaan.

Wout Buitelaar

In de bedrijfskunde wordt veelvuldig aandacht geschonken aan het cultuurbegrip. Ingenieur Frederick Taylor introduceerde 110 jaar geleden zijn Principes van de Wetenschappelijke Bedrijfsvoering, mede tegen de achtergrond dat in die tijd in een fabriekshal meer dan een tiental talen gesproken werd. Standaardisatie was in dat licht bezien een belangrijke vorm van communicatie en socialisatie en als proefpersoon in Taylor's studie naar de optimale arbeidsprestatie fungeerde "the Dutchman Schmidt". In de naoorlogse bedrijfskunde in Nederland werd geleidelijk aan, als reactie op onder meer het Taylorisme, systematisch aandacht geschonken aan de relatie tussen (inter)nationale cultuur en bedrijfscultuur, in het bijzonder in het vakgebied arbeidsverhoudingen. Er wordt een onderscheid gemaakt tussen het zogeheten Angelsaksische en het Rijnlandse model. Een variant op dit laatste is ons Maaslandse model van 'polderen' gericht op dialoog en co-creatie. In het bedrijfskunde-onderwijs zijn deze varianten van belang in de context van de internationalisering van arbeid en arbeidsverhoudingen: het leren interpreteren van en anticiperen op de diverse culturele mindsets van een organisatie of 'community'. Toekomstig onderwijs zal steeds meer ingebed zijn in een flexibele standaardisatie van face-to-face en online leren, met *social media* als een belangrijke vorm van communicatie en socialisatie.

Susana Menéndez (Forumlid)

Lid College van Bestuur Haagse Hogeschool en Lid Bestuurscommissie Internationalisering Vereniging Hogescholen.

Praktische zaken

Datum: 20 april 2016

Tijd: 13.30 - 17.00 uur; inloop en registratie 13.00 uur.

Locatie: Amsterdam Business School UvA, zaal REC M 1.03
Plantage Muidergracht 12, 1018 TV Amsterdam

Kosten: € 90 per persoon; Leden AUV en Kring Andragologie € 25. Leden Kring Amsterdamse Economen (KAE) hebben een aparte regeling en vermelden hun lidmaatschap van KAE op het aanmeldformulier.

Studenten Hogescholen en leden studieverenigingen FEB, FMG en Bildung Academie gratis (beperkt aantal plaatsen).

Inschrijven

Inschrijven kan via de website Kring Andragologie van de Universiteit van Amsterdam alumni.uva.nl/andragologie of bij de Kringwebsite andragologie.org of [met deze link](#)

Betaling uitsluitend vooraf (minimaal een week voor aanvang) op rekeningnummer NL 47 INGB 0005 683 762 van Kring Andragologie o.v.v. 'symposium globalisering onderwijs' en uw naam.

U bent pas na ontvangst van uw betaling definitief ingeschreven voor dit middagsymposium. Mocht u onverhoopt verhinderd zijn dan kunt u uw betaling tot zeven dagen voor aanvang terugontvangen. Daarna is restitutie niet mogelijk. U kunt wel een vervanger sturen indien u verhinderd bent.

Organisatie

Dit evenement wordt georganiseerd door de Kringen Amsterdamse Economen en Andragologie van de Universiteit van Amsterdam, met ondersteuning van Carel Jacobs en Huib Wursten van ITIM International.

Kring Andragologie
Valckenierstraat 65-67, kamer B.63
1018 XE Amsterdam
T: 020 5255880, bgg: 020 6904997.

Kring van Amsterdamse Economen
Geertruida van Lierstraat 23
1069 PD Amsterdam
E-mail: secretariaat@kae.nl

uva-alumni.nl/andragologie
andragologie.org
andragologie@uva.nl

Carel Jacobs (carel@itim.org)org
Huib Wursten (huib@itim.org) **e-mail:**

AMSTERDAMSE UNIVERSITEITS-VERENIGING
KRING AMSTERDAMSE ECONOMEN
KRING ANDRAGOLOGIE